

Allas vår homogena konstvärld

Konstvärlden är väldigt homogen, på konsthögskolorna är majoriteten vita människor från medel o överklass och även när man ser vilka som får de stora stipendierna o vilka som ställer ut på de stora institutionerna. På högre nivå finns även en viss snedfördelning när det kommer till kön. Detta tycker jag såklart e bajs, men hur kan jag som konstnär aktivt jobba emot detta?

Hej Linda,

Det är ingen liten fråga du kommer med. Hur kan du som konstnär göra världen till en lite bättre plats? Mycket har gjorts men trots alla insatser och goda intentioner är konstvärlden fortfarande extremt ojämlik. Under min svenska konsthögskoleutbildning (2006-2009) var min professor en vit man. Samma blekhet kan tillskrivas alla mina klasskamrater. När jag nu tänker efter var nog alla studenter, med möjligen något undantag, vita under mina tre år på skolan. Tack och lov har det blivit lite bättre. Om inte inrikespolitiken barkar helt åt skogen blir det förhoppningsvis än mer variation med etniska, ekonomiska och hantverksmässiga bakgrunder framöver. Men ibland kan man undra ...

När det gäller ekonomisk bakgrund hos de konststuderande kan du fundera över detta: vem har lyxen att utbilda sig i fem år inom en yrkeskategori som troligtvis inte leder till mer än det lågbetalda brödjobb du hade innan utbildningen påbörjades? Jag kan inte tro att jag skriver detta, men för att få en större mångfald är det kanske värt att titta på USAs utbildningssystem. Här delas ett "need-based scholarship" ut till de som verkligen behöver. Även fast Sverige kan stoltsera med gratis universitetsutbildning sitter de flesta av oss med lån på uppemot halvmiljonen efter fem år av utbildning. Så att säga att den är öppen för alla vore definitivt felaktigt. Här kommer därför mitt första tips om hur du kan förändra världen: bli ruskigt "[Notch-rik](#)" på ditt skapande. Etablera sedan en fond för kulturstudenter i behov av ekonomiskt stöd – istället för att införska en villa i Los Angeles för 70 miljoner dollar ...

Du nämner även mottagarna av de riktigt stora stipendierna, samt utställningssituationen vid de stora institutionerna. Jag måste erkänna att jag inte är tillräckligt insatt för att utan vidare kunna hålla med. Jag tittar därför efter och finner att fördelningen av Konstnärsnämndens stora stipendium är nio till kvinnor och tolv till män. Mer jämlikt blir det då man tittar till Konstnärsnämndens långtidsstipendier där fördelningen ligger på åtta vardera. Den nyinrättade Åke Andéns Stiftelse har delat ut 500 000 kronor till två kvinnor och en man. Juryn för Fredrik Roos Stipendium får dock förvisas till skamvrån – hittills har alla mottagare varit män. Sedan gör jag en snabbkoll och undersöker Moderna Museets utställningsprogram från 2010 fram till i dag. Med reservation för missar kan jag ge det glädjande beskedet att de arrangerat 24 separatutställningar med kvinnor och 23 med män. Så kanske är fördelningen bättre än du tror. Men det finns dock en aspekt som förtjänar kritik – övervägande utställare har varit av västerländskt ursprung.

Nu kommer jag till den riktigt stora ojämlikheten i konstvärlden: pengaflödet. Ser du till auktionsvärdet, så ligger det långt högre för verk av vita män. Att en Warholmålning

säljs för 110 miljoner dollar är absurt. Den strikt kommersiella konstvärlden är inte densamma som den med social inriktning där merparten av finansieringen kommer från institutioner och fondmedel. Den förstnämnda – där pengar finns att hämta – är uteslutande de vita männens. Den världen känns alltjämt ointaglig.

Det finns dock de som menar att det är viktigare att se till kvalitet än jämlikhet. I respons till detta berättar genusforskaren Vanja Hermele i en [intervju](#) för Svenska Dagbladet:

”Kvalitet är det begrepp som används för att rättfärdiga diskriminering i konsten. Man säger att man bara går på kvalitet och så köper man in 90 procent konst av män till sitt galleri. Den logiska slutsatsen av det är att antingen gör kvinnor sämre konst, vilket ingen insatt människa kan tycka, eller så får man utgå från att kvalitetsbegreppet är manligt kodat och att det därför ska utmanas”.

Och kvalitetsbegreppet bygger definitivt på förutsättningar bättre lämpade för män. Nu riskerar jag att låta lastgammal – vilket jag inte är – men då jag var en yngre konstnärlig aspirant, låt oss säga 15 år tillbaka i tiden, var alla mina stora förebilder män. Det var inte så att deras konst var exceptionell, eller att innehållet i deras föreläsningar var mer intressant. Nej, det jag sökte handlade inte om innehåll eller estetiskt uttryck. Jag letade efter förebilder i form av karaktärsegenskaper. Jag ville mest av allt lära mig berättarkonsten. Jag tittade runt i min omgivning efter förebilder som var karismatiska, avslappnade och samtidigt utstrålade intellektuell pondus. Jag hittade enbart män som uppfyllde detta. Enligt min egen analys behövde kvinnliga konstnärer och föreläsare fokusera på annat. Det som var mest akut var att uppnå erkännande och respekt och de blev lite för seriösa, något stela och obekväma. Och visst hade jag behövt den kvinnliga förebilden. Istället vände jag mig, utan att riktigt reflektera över det, till den själv gode konstnärsgubben för vägledning. I dag ser verkligheten tack och lov annorlunda ut. De pompösa konstnärsgubbar, som glidit alltför enkelt på sitt flotta bakåtliggande hår, får lämna plats åt starka och inspirerande kvinnor som vinner respekt baserat på prestation och inte sängkamarerblick. Högst upp på min pyramid av inspirerande konstpersonligheter tronar i dag en kvinna. Det är inte så att hon har de egenskaper som jag förut letade efter och enbart fann hos män. Nej, istället har min idé om kvalitet förändrats i takt med att kvinnor kunnat ta alltmer plats och långsamt gjort sig bekväma i det professionella konsttrummet. Förutsättningarna för kvinnor – och även icke västerländska konstnärer – har förändrats. Men det finns mycket arbete kvar innan det ens närmar sig jämlikt.

Så, låt mig anta att du inte är ”Notch-rik”. Ett sätt att arbeta med de orättvisor du tar upp är att behandla och belysa dessa i ditt konstnärskap. Du kan helt enkelt skapa något som rör upp känslor, skapar debatt och helst även kliver på några översittares stålhättor – så att det i alla fall rycker till och det svider lite grann. I relation till din fråga kontaktade jag konstnären [Marisa Williamson](#), för närvarande inskriven vid Whitney Independent Study Program i New York City. I ett av hennes senaste verk, *Slave to a Narrative*, arbetar hon med personen Sally Hemings, Thomas Jeffersons slav och älskarinna under trettio år. Sally Hemings var även mamma till sex av hans barn. Som en del av projektet sjunger konstnären karaoke, äter kyckling och tar joggingrundor kring Thomas Jeffersons plantage i Virginia. Eftersom jag tidigare besvarat en [fråga](#) kring konstnärers möjlighet till att finansiera konstprojekt via crowdfunding, vill jag även göra en notering om att Marisa Williamson finansierar delar av [Slave to a Narrative](#) via

Kickstarter. Hon blev glad då jag vände mig till henne eftersom hon i högsta grad kan relatera till din fråga:

"The socio-political landscape of the now, of which the art world is a part, however fervently some people may try to deny it, privileges the white, upper/middle class, male (again, however fervently some people may try to deny it). This may sound a little bit hokey, but I often have to tap into an activist energy, one that boasts people like Malcolm X, MLK, Eleanor Roosevelt, as exemplars, in order to generate in myself the kind of obsessive compulsion to keep going; self-validating, onward-despite-opposition, onward-despite-low-odds-of-success, simply (and also not so simply) because I love what I make and I believe in a future (and a possible present) where my work is essential. All artists fight against the realism of the art world's arbitrariness. Some 'arbitrary' exclusions are systematic. Point dramatically to those systematic exclusions! Don't shy away from calling out injustice! Lean into discomfort. Make mistakes. Feel exhausted, daily. But, most importantly, make the best work you can make. Whenever you can. Love yourself. You are only important if you make yourself so. And you are as deserving as anyone of the opportunity to try".

Men nu är du kanske inte en aktivistisk konstnär. Är du möjligen en konstnär som är intresserad av andras verksamheter och skulle vilja arrangera utställningar? I så fall finns stora möjligheter till att curera utställningar där du inkluderar konstnärer som är relevanta för dig. I samband med detta kan du sätta ihop ett seminarium och arbeta hårt för att ditt specifika budskap och din framtida förhoppning om en mer heterogen konstvärld framgår. Ett sådant event kan du söka stöd för att göra via [Konstnärsnämnden](#). Deras projektbidrag, men även deras stöd till internationellt kulturutbyte, skulle kunna vara relevant.

Du borde även kolla in [YES! Association/Föreningen JA!](#) som är "ett konstkollektiv, ett konstverk, en förening, en konstarbetare, en institution, en grupp människor som arbetar för att störta de styrande heteronormativa, patriarkala, rasistiska och kapitalistiska maktstrukturerna". Konstnärerna arbetar med iscensättningar och performance. Fiktion är uttalat viktigt och används som ett sätt att förbereda sig inför framtiden. Genom fiktiva iscensättningar är tanken att få kunskaper kring en viss situation och att på så vis få erfarenheter som kan användas i en framtida "verklig" situation. Jag kontaktade YES! Association/Föreningen JA! som tycker att du ska gå med i och engagera dig i [KRO/KIF](#). De vill även säga dig detta:

"YES! Association/Föreningen JA! uppmanar dig att verka för att marginalisera kanon, praktisera och underhålla dina alternativa begär, bygga koalitioner och verka för införandet av medborgarlön".

Du kan ansöka om att bli medkonstarbetare i YES! Association/Föreningen JA!. Om något borde detta vara plattformen för att träffa inspirerande och motiverade konstnärer som förstår din frustration och som vill göra skillnad.

Kör på!

Ida